

Beslutningsforslag nr. B 32. Fremsat den 9. december 1988 af Ingerlise Koefoed (SF), Birthe Hansen (SF), Birgitte Husmark (SF), Holger K. Nielsen (SF), Stillingen (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om biblioteksbetjening af ungdoms- og mellemuddannelserne

Folketinget opfordrer undervisnings- og forskningsministeren til i samarbejde med kulturministeren at nedsætte et udvalg, der skal kortlægge biblioteksbetjeningen af ungdoms- og mellemuddannelserne samt fremsætte forslag til, hvorledes denne fremtidig bør organiseres.

Udvalget skal bestå af repræsentanter for lærere og elever ved de forskellige uddannelsesinstitutioner samt af repræsentanter for de berørte biblioteker og ministerier.

Med udgangspunkt i kultur- og kommunikationsministerens og undervisnings- og forskningsministerens redegørelse for biblioteksbetjeningen af ungdoms- og mellemuddannelserne af 16. december 1987 og tilhørende bilag skal udvalget bl.a. fremsætte forslag om:

- Lovændringer, der kan sikre, at uddannelsesinstitutionerne kan løse deres biblioteksmæssige opgaver.
- Samarbejdet mellem uddannelsesinstitutionens biblioteker og »overbygningsbibliotekerne«: folke- og forskningsbiblioteker og amscentraler for undervisningsmidler.
- Opbygningstakt og udbygningstakt.
- Hvilke faggrupper der skal forestå biblioteksbetjeningen, og hvilke efteruddannelser der i den anledning kan blive behov for.
- De økonomiske rammer for udbygningen af biblioteksbetjeningen.

Det bør være en forudsætning for udvalgets arbejde, at opgaverne løses i samarbejde mellem de forskellige bibliotekstyper.

Udvalget skal afgive betænkning til undervisnings- og forskningsministeren inden 1. januar 1990.

Bemærkninger til forslaget

Gennem de senere år er der gennemført mange reformer inden for uddannelsessystemet. Det generelle uddannelsesniveau er hævet, langt flere mennesker end før er under uddannelse, og den teknologiske og øvrige samfundsmæssige udvikling medfører et stadig voksende behov for omskoling og efteruddannelse.

Denne udvikling stiller øgede krav til det offentlige biblioteksvæsen, både til folkebibliotekerne, forskningsbibliotekerne og amtscentralerne for undervisning. Da de offentlige biblioteker imidlertid ud over at betjene de uddannelsessøgende har mange andre opgaver at løse, og da ressourcerne ikke mindst i folkebibliotekerne har været vigende i de senere år, understreger det voksende pres fra de uddannelsessøgende og deres lærere behovet for, at undervisningsinstitutionerne i lighed med folkeskolen opbygger deres egne grundsamlinger af bøger og andre materialer, og at der etableres et tæt samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og offentlige biblioteker om løsningen af de uddannelsessøgendes behov for materialer ud over dem, de anvender meget ofte.

Problemerne er langtfra nye – og langtfra løst. I 1976 nedsatte kulturministeren en bibliotekskommission, der skulle kulegrave det samlede danske biblioteksvæsen og stille forslag om ændringer i strukturer og målsætning, for at de offentlige bibliotekers ressourcer kunne blive anvendt så hensigtsmæssigt som muligt »både samfundsmæssigt og kulturpolitisk«. Under kommissionen nedsattes en række specialudvalg, som skulle beskæftige sig med de forskellige sider af bibliotekernes arbejdsområder – herunder specialudvalg 3, der skulle »vurdere nødvendigheden af en mere formaliseret opgavefordeling og koordinering mellem forskningsbiblioteker, folkebiblioteker, amtscentraler for undervisningsmidler og biblioteker inden for undervisningssektoren, især med henblik på at tilvejebringe en tilfredsstillende biblioteksbetjening af alle benyttergrupper inden for undervisningssektoren«.

Specialudvalget afgav i 1978 betænkningen »Afgrænsningen mellem de forskellige bibliotekstypers virkemåde og opgaver.« Denne blev gjort til gen-

stand for mange drøftelser blandt fagfolk inden for biblioteks- og uddannelsessektorerne, blandt kommunalpolitikere m.v., og den blev desuden udgangspunktet for de overvejelser om området, som Bibliotekskommissionen fremkom med i sin endelige betænkning i 1979.

Bibliotekskommissionens hovedforslag var følgende:

Biblioteksloven bør forpligte uddannelsesinstitutioner, der ikke allerede har løst deres biblioteksmæssige grundfunktion, til at løse denne (ved grundfunktion forstås, at de supplerende materialer, som anvendes mest af uddannelsesinstitutionens elever og lærere, skal være til rådighed i uddannelsesinstitutionens eget bibliotek).

Folkebibliotekerne, amtscentralerne og i visse tilfælde forskningsbibliotekerne bør fungere som overbygning på uddannelsesinstitutionernes biblioteker (ved overbygning forstås forsyning med materialer, der inden for et uddannelsesområde ikke vil opnå en rimelig benyttelse, dersom de anskaffes til uddannelsesinstitutionens eget bibliotek, herunder materialer, som er videregående i forhold til grundfunktionen. I overbygningsopgaver kan også indgå bibliotektek-nisk bistand og anden konsulentvirksomhed).

Bibliotekskommissionen foreslog videre, at folkebibliotekerne skulle løse grundfunktionen inden for fritidsundervisningen, og at de i øvrigt i samarbejde med undervisningssektoren burde udbygge deres tilbud om biblioteksorientering af uddannelsesinstitutionernes lærere og elever.

Den eksisterende lov om folkebiblioteker forpligter bibliotekerne til at støtte og supplere alle uddannelsesinstitutioner, som ikke direkte betjenes af et forskningsbibliotek. Men loven definerer ikke nærmere indholdet af denne forpligtelse, og der findes heller ikke i de enkelte undervisningsformers lovgivning bestemmelser om biblioteksbetjening af de uddannelsessøgende. Følgen er, at de uddannelsessøgende betjenes vidt forskelligt fra skole til skole, kommune til kommune og amt til amt. Dette er selvfølgelig utilfredsstillende i et samfund, der i øvrigt på papiret lægger stor vægt på uddannelse og på at give

den enkelte uddannelsessøgende mulighed for at arbejde selvstændigt og kreativt inden for sit uddannelsesforløb.

På denne baggrund tog SF i folketingsåret 1986-87 (1. samling) initiativet til en forespørgselsdebat i Folketinget om biblioteksbetjeningen af ungdoms- og mellemuddannelserne (F 29, Folketingets forhandlinger sp. 8536, 8943 og 10579). Forspørgslen, som var rettet til ministeren for kulturelle anliggender og undervisningsministeren, resulterede i en dagsorden, tiltrådt af alle partier undtagen Fremskridtspartiet. Dagsordenen havde følgende ordlyd:

»Folketinget opfordrer ministeren for kulturelle anliggender og undervisningsministeren til inden 1. januar 1988 at fremlægge en redegørelse for biblioteksbetjeningen af ungdoms- og mellemuddannelserne.

Redegørelsen bør indeholde

- en beskrivelse af den eksisterende biblioteksbetjening på området
- planer for, hvorledes den grundlæggende skolebiblioteksfunktion bør løses, og for overbygningen på området

- en plan for den fremtidige udbygning og dennes finansiering.«

Redegørelsen fra kultur- og kommunikationsministeren og undervisningsministeren forelå i december 1987 (R 7, Folketingets forhandlinger, 1987-88, sp. 4176 og 4191). Den beskæftiger sig fortrinsvis med tilstanden på området og berører kun meget sporadisk, hvordan den biblioteksmæssige grundfunktion bør løses, samt hvilke biblioteker der bør varetage overbygningsfunktionerne. Perspektivdelen: det økonomiske og pædagogiske aspekt, som skulle danne baggrund for en videre debat, mangler helt. Et udgangspunkt for at planlægge en god biblioteksbetjening af ungdoms- og mellemuddannelserne er redegørelsen desværre langt fra. Den kan højst danne baggrund for det videre arbejde med området, som foreslås med nærværende beslutningsforslag.

Et velfungerende uddannelsesbibliotek i samarbejde med offentlige biblioteker er helt nødvendigt, hvis de uddannelsessøgende ikke skal blive taberne i det samfund, hvis problemer kun kan løses med selvstændige mennesker, uddannelse og information.